

Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri

Nuray Kurtdede Fidan
AKÜ Eğitim Fakültesi
nkurt@aku.edu.tr

Özet

Bu araştırmada, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin değer öğretimi hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Öğretmen adaylarının değer öğretimi konusundaki görüşlerini ölçmek amacıyla Akbaş tarafından geliştirilen “değer öğretiminde kullanılan etkinlikler ve değer öğretimine ilişkin görüşler ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okuyan 206 öğrenci oluşturmaktadır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının çoğunluğu, değer öğretimi için en önemli şeyin değerleri yaşamak olduğunu, değer öğretiminin bilgi kadar önemli olduğunu, derslerimizin yapısının bilgi temelli olduğunu, bireylerin değere verdikleri anlamların farklı olduğunu ve sorunlar yaşandığını, medyanın değer öğretiminde okulun ve öğretmenin etkisini azalttığını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Değer, Değerler Eğitimi.

Opinions of The Candidate Teachers About Value Education

Abstract

In this research, the opinion of the students in Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, department of primary school teacher and social sciences teacher on value education was evaluated. For this purpose “activities used in value education and scale of opinions on value education” was used according to Akbaş. A total of 206 last year students at department of primary school teacher and social sciences teacher were chosen as the study population for this research. As a result, main indications which the candidate teachers emphasized were; living values most important as knowledge, the lessons were knowledge based, the meaning of values for individuals differed therefore some problems occurred, media negatively influenced the effect of school and learning in value education.

Keywords: Value, Values Education.

Giriş

Eğitim belirlenen amaçlara bireyi ulaştırma sürecidir. Bu süreçte, bireyler bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanır. Bilgi, beceri ve değerler kazanan bireyler toplumsal yapıda değişiklikler meydana getirirler. Sosyolojik açıdan eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu yöndeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği bir süreçler toplamıdır (Ergün,1994). Sosyal bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplumun değerlerini, tutumlarını, inançlarını alarak, toplumsal değerleri kazanarak içinde yaşadığı topluma uyum sağlamaktadır. Toplumsal kültürü oluşturan inançlar, fikirler ve normlar sisteminin her biri, birer değer olarak nitelendirilmektedir (Tural, 1992).

Eğitim, belli bir toplumun idealine yönelik değerler sistemini bireylere iletmede önemli rol oynamaktadır. Okul, sosyalleşmede, diğer bir anlatımla değer kazandırmada etkili bir aracı kurumdur (Ercan, 2001). Okulların, önemli görevi, kültür aktarımında okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda disipline etmek, ahlaki gelişimine katkıda bulunmak, karakterini ve benlik algısını olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2004). Okullarda öğrenciler bilişsel alanın yanında, insanlara karşı saygı göstermek, hoşgörülü olmak, başarılı olmak ve yardımsever olmak gibi değerleri, toplumsal kuralları, derslere veya öğretmenlere karşı olumlu tutum geliştirmeyi ve karşılaştıkları durumlara tavır almayı öğrenirler (Jorelmik Akt. Bacanlı, 1999). Bacanlı (2006) 'ya göre, modern toplum yaşamında ve modern eğitimde önemli bir nokta olan bireyselleşme hem bilişsel hem de duyuşsal hedefleri gerektirmektedir. Bilgi çağında okuldan beklenen, bilgiyi değil, bilgiyi sevmeyi öğretmektir.

Değerler, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgular, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için iyi olduğuna inanılan ölçütler, bilinç, duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılar ve bireyin bilincinde yer eden ve davranışı yönlendiren güdülerdir (Özgüven, 1994:). Kluckhohn (1951) değeri, bir grubun veya bireyin özelliğini gizli veya açık olarak ortaya koyan, eylemin biçim, araç ve amaçları arasından tercih yapmayı etkileyen bir kavram olarak tanımlamıştır.

Değerler, inançlardır. Ancak tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikir niteliği taşımazlar; etkinlik kazandıklarında duygularla içi içe geçerler. Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hak bilirlilik, yardım severlik gibi) ilişkilidir. Değerler, özgül eylem ve durumların üzerindedir. Örneğin, itaatkârlık değeri, işte ya da okulda, aileyle, arkadaşlarla ya da tanımadığımız kişilerle olan ilişkilerimizin tümünde geçerlidir. Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler. Değerler, taşıdıkları anlama göre kendi aralarında sınırlanırlar. Sıralanmış bir değerler kümesi, değer önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur. Kültürler ve bireyler sergiledikleri değer öncelikleri sistemleriyle betimlenebilirler. Bu noktalara ek olarak, değerlerin değişime açık yapılar olduklarını belirtmek gerekir; özellikle de, zaman içinde ortaya çıkan gereksinimleri karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir (Kağıtçıbaşı ve Kuşdil, 2000).

Kişilik ve karakter kazanma sürecinde kişinin kişilik ve karakter yapısını farklı ya da benzer kılan elbette biyolojik etkiler vardır. Ancak bu süreçte belirleyici olan, kişinin toplumun değerler sisteminde kendine göre istemli ya da istemsiz, farkında olarak ya da farkında olmayarak, doğrudan ya da dolaylı olarak eylem, düşünce ve duyarlılıklarıyla oluşturduğu değerler kompozisyonu ve bu kompozisyonu onun ve ilişkide bulunduğu kişi ve grupların algılayış ve yorumlayış biçimidir (Çağlar, 2002).

Değerler doğru ve yanlış ayırmamıza yardım eden temel inançlardır. Hayata denge ve anlam katarak, toplumu oluşturan bireylerle birlikte yaşamamıza imkân tanırırlar. Değerlerin bireyin kendisinin ve diğerlerinin yaşantısının niteliğini yükseltirler. Değerler doğuştan getirilmeyip, gözlem ve etkileşim sonucunda yaşayarak öğrenilirler (Bostrom 1991'dan akt. Akbaş, 2004).

İnsan davranışlarını yönlendiren değerler toplumsal baskıya gerek kalmaksızın davranışa dönüştürürler. Davranışlar ya zorunlu uyma davranışı, yani dış disiplin yoluyla olur ya da içselleştirilerek kişinin kendine mal ettiği değerler vasıtasıyla olur. Onurlu bir yaşam için insan

davranışlarını yönlendiren korku ve disiplin değil, değerler olmalıdır. Korkudan kaynaklanan disiplin, korku kaynağı ortadan kalktığı zaman kaybolur. Değerlerden kaynaklanan iç disiplin ise, değer değişmediği sürece devam eder (Cüceloğlu,1999).

Toplumdaki bireylerin o değerleri korumasına veya göz ardı etmesine paralel olarak değerler ya zamanla kaybolurlar ya da bir sonraki nesle aktararak yıllarca devam ettirilirler. Değerlerin yıllarca devam etmesi ve kalıcı olması, onların insanlarca içselleştirilmesine ve genel kabul görmesine bağlıdır. Değerler, bize neyi yapmamız gerektiğini kesin olarak söylemezler, ancak yapılacak olan doğru şeyler için rehberlik ederler (Gudmundsdottir, 1991 Akt. Akbaba Altun, 2003).

Değer eğitimi gençlerin değer geliştirmelerine yardımcı olmaya ve bireyin tatmin edici yaşam kurmasına hizmet eder. (Kirschenbaum, 1995). Doğanay (2006), değer eğitiminin eğitimin genel amaçları arasında her zaman yer almış ancak nasıl öğretileceği belirtilmediği için eksik kalmış, planlı olarak değil ancak az da olsa örtük bir şekilde formal eğitim içinde görülebilen bir alan olduğunu belirtmektedir.

Eğitimleri süresince; öğrencilere, sadece bilişsel ve psiko-motor kazanımların verildiği bir anlayış, toplumu oluşturan fertlerin, değer, tutum vb. duyuşsal kazanımları elde edememelerine sebep olacaktır. Dolayısıyla, toplumsal bütünlüğün sağlanması ve ortak amaçların belirlenmesi zor, hatta imkânsız hale gelecektir. Bu durum, değerler eğitiminin okullarımızda sistemli ve etkili bir biçimde yapılması zorunluluğunu ortaya çıkartmaktadır. Bu ise; ancak değerler eğitimi ile ilgili kavram ve konuların öğretmenler tarafından özümsemesi ile sağlanabilir (Yazıcı, 2006).

Eğitim programlarında değerlerin nasıl kazandırılacağına açık ve net olarak belirtilmemiş olması, okulda değer eğitiminin gerçekleşmediği anlamına gelmemelidir. Aslında öğretmenlerin sınıfta ve okulda oluşturdukları kültür neye önem verip vermedikleri, neyi iyi ya da kötü olarak algıladıkları öğrenciler için örtük olarak değer eğitimi oluşturmaktadır. Ancak, bu eğitimin formal eğitimin bir parçası olarak, planlı öğrenme yaşantılarıyla kazandırılması da gerekmektedir (Doğanay, 2006).

Değerler eğitimi sırasında karşılaşılan sorunları en aza indirmek için ilk önce yapılacak olan şey, etkili bir değerler eğitimi programının hazırlanmasıdır (Yazıcı,2006). Değerlerin öğrencilere aktarılması, örgün eğitim kurumları için hazırlanan öğretim programları aracılığıyla bir plan çerçevesinde yapılmaktadır.

Değerlerin kazandırılmasında etkili bir programın hazırlanmasının yanı sıra ders kitapları da önemli bir yer tutmaktadır. Sanchez'e 1998'den akt. Yazıcı (2006) ya göre; ders kitaplarında tek boyutlu, geleneksel, gelişi güzel seçilmiş okuma parçalarının mevcut olması, kahramanların seçilmesi ve özelliklerinin ortaya çıkarılmasında hikâyelerin kullanımını gündeme getirmektedir. İlk ve orta dereceli okullarda okutulan ders kitapları, nadiren kahramanların tüm özelliklerini anlatmasından dolayı (bireysel ve kültürel yansımaları açısından), istenilen değerlerin öğrencilere kazandırılmasını sağlayamamaktadır. Hikâyelerde kullanılan kahramanların yaşadıkları dönemlerinin özellikleri ile birlikte anlatılması, kahramanlarda bulunan değerlerin ve/veya o dönem insanlarında mevcut olan değerlerin öğrenciler tarafından daha kolay özümsemesini sağlar.

Öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenler, değerlerin aktarılmasında etkin rol oynarlar. Öğretmenlerin kullandığı yöntem ve teknikler çok önemlidir. Öğretmenin, dersi işlerken kullandığı yöntem ve teknikler, istenilen değerlerin, öğrenciler tarafından özümsemesini kolaylaştırabilir. Derslerde değer eğitimi gerçekleştirilirken en çok kullanılacak yöntem ve

teknikleri ise: Tartışma temelli yaklaşım ve öğrenci merkezli aktif öğrenme stratejileri ile drama, proje çalışması, uygulamalı aktiviteler, işbirlikli öğrenme, grup çalışması, öğrenciler tarafından yönetilen araştırmalar, eğitimsel oyunlar ve konu günleri olarak sıralanabilir (Halstead, 1996'dan akt. Yazıcı, 2006).

Araştırmanın Amacı

Üniversitelerin, eğitim fakültelerinin, öğretmen yetiştiren bölümlerinde, değerler eğitimi ile ilgili bir ders yer almaktadır. Bu durum ileriki yaşamlarında geleceğin öğretmenleri olacak öğrencilerin, değer yargıları ve değerler eğitimi konularında yeterince eğitimsel bilgiye sahip olmamaları sorununu ortaya çıkarmaktadır (Yazıcı, 2006)

Bu çalışmanın amacı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin değer öğretimi hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Bu belirlenen genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerinin değer öğretimi hakkındaki görüşleri cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerinin değer öğretimi hakkındaki görüşleri bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerinin değer öğretimi hakkındaki görüşleri sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma, tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2000). Araştırmanın çalışma grubunu Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okuyan 206 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Oktay Akbaş'ın (2004) "değer öğretiminde kullanılan etkinlikler ve değer öğretimine ilişkin görüşler" ile ilgili ölçeğinden yararlanılmıştır. Ölçeği geliştiren araştırmacı Oktay Akbaş'tan yazılı izin alındıktan sonra ölçeğe son hali araştırmacı tarafından verilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS Windows Paket programından yararlanılarak değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Ölçekteki sorular 5 ayrı grup olarak değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının değer öğretimi konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesinde frekans (f) ve yüzde (%) hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının değer öğretimi konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesinde aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma kullanılmıştır. Görüşlerin öğrenci cinsiyetlerine, bölümlerine göre değişip değişmediğini belirlemek için t-testi (bağımsız örneklem) yapılmıştır. Görüşlerin sınıflara göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Farklılaşmanın hangi sınıflar arasında olduğunu anlamak için Tukey HSD testi uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

1. Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri

Araştırma kapsamına giren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin cinsiyet bilgileri verilmiştir.

Tablo 1 Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	113	55
Erkek	93	45
TOPLAM	206	100

Tablo 1 incelendiğinde kız öğrencilerin sayısının erkek öğrencilere göre biraz fazla olduğu fakat yine de bir birine yakın sayıda olduğu görülmektedir.

2. Öğrencilerin bölüm bilgileri

Araştırma kapsamına giren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bölüm bilgileri verilmiştir.

Tablo 2 Öğrencilerin bölüm bilgileri

Bölüm	Frekans	%
Sınıf Öğretmenliği	99	48
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	107	52
TOPLAM	206	100

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerinin yarısının sınıf öğretmenliği öğrencileri (%48), yarısının ise Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencisi (%52) olduğu görülmektedir.

3. Öğrencilerin sınıf bilgileri

Araştırma kapsamına giren Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf bilgileri verilmiştir.

Tablo 3 Öğrencilerin sınıf bilgileri

Sınıf	Frekans	%
1. SINIF	42	20.38
2. SINIF	54	26.21
3. SINIF	58	28.15
4. SINIF	52	25.24

TOPLAM	206	100
---------------	-----	-----

Tablo 3 incelendiğinde öğrenci sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞER ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde öğretmen adaylarının değer öğretimi hakkında görüşleri verilmiştir. Öğretmen adaylarının değer öğretiminde sözel etkinliklere ilişkin görüşleri, öğretmen merkezli etkinliklere ilişkin görüşleri, değer öğretiminde ailenin rolü, okulda değerler konusuna ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin değer öğretimindeki rolü olarak ayrı tablo da gösterilmiştir.

Öğretmen adaylarının değer öğretiminde sözel etkinliklere ilişkin görüşleri tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4 Değer öğretiminde kullanılan sözel etkinlikler

Sözel Etkinliklere İlişkin Görüşler		Tamamen	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Hiç	\bar{X}	S
		Katılıyor			m	Katılmıyor		
Değer öğretiminde ders verici hikâyeler anlatılmalıdır.	N	113	79	10	3	1	4,46	,070
	%	53.8	37.6	4.8	1.4	0.5		
Değer öğretiminde yeri geldikçe öğüt verilmelidir.	N	55	105	22	21	3	3,91	,95
	%	26.2	50	10.5	10	1.4		
Değer öğretiminde derste telkinlerde bulunulmalıdır.	N	37	98	44	23	4	3,68	,96
	%	17.6	46.7	21.0	11.0	1.9		
Değerleri teşvik eden güzel sözler seçerek öğrencilerle paylaşılmalıdır.	N	116	80	6	3	1	4,49	,68
	%	55.2	38.1	2.9	1.4	0.5		
Değer öğretiminde ahlaki ikilemler içeren örnek olaylar anlatılmalıdır.	N	88	80	19	13	6	4,12	1,01
	%	41.9	38.1	9.0	6.2	2.9		
Değer öğretiminde öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmalarını sağlamak için sorular sorulmalıdır.	N	105	82	13	6		4,39	,74
	%	50.0	39.0	6.2	2.9			

Değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır.	N	146	41	11	4	4	4,56	,84
	%	69.5	19.5	5.2	1.9	1.9		
Değer öğretiminde değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmelidir.	N	102	88	10	4	2	4,38	,75
	%	48.6	41.9	4.8	1.9	1		
Değer öğretiminde sınıf kuralları koyarken önemli görülen değerler merkeze alınmalıdır.	N	78	98	22	4	4	4,17	,84
	%	37.1	46.7	10.5	1.9	1.9		

Veriler incelendiğinde öğretmen adayların değer öğretiminde kullanılması gereken etkinliğin $\bar{x}=4.56$ ortalama ile “değer öğretiminde öğrencilere örnek olunmalıdır”. Öğretmen adayları tarafından ikinci en çok tercih edilen etkinliğin ise, değer teşvik eden güzel sözler seçerek öğrencilerle paylaşılması olduğu anlaşılmaktadır $\bar{x}=4.49$. Üçüncü en çok tercih edilen etkinlik ise $\bar{x}=4.46$ ortalama ile değer öğretiminde ders verici hikâyeler anlatılmalıdır. Bu etkinliği, $\bar{x}=4.39$ ortalama ile değer öğretiminde öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmalarını sağlamak için sorular sorulmalıdır ifadesi takip etmektedir. Öğretmen adaylarının tercih ettikleri diğer etkinlikler ise, $\bar{x}=4.3$ ortalama ile değer öğretiminde değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmesi, $\bar{x}=4.17$ değer öğretiminde sınıf kuralları koyarken önemli görülen değerler merkeze alınması, $\bar{x}=4.12$ ortalama ile değer öğretiminde ahlaki ikilemler içeren örnek olaylar anlatılmalıdır. Öğretmen adaylarının değer öğretiminde en az tercih ettikleri etkinlik ise $\bar{x}=3.68$ ortalama ile değer öğretiminde derste telkinlerde bulunulmalıdır.

Elde edilen verilere göre öğretmen adayları değer öğretiminde öğrencilere örnek olunması gerektiğini, değerleri teşvik eden güzel sözler seçilerek öğrencilerle paylaşılması gerektiğini, değer öğretiminde ders verici hikâyeler anlatılması gerektiğini, öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmalarını sağlamak için sorular sorulması gerektiğini, değer öğretiminde değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yine öğretmen adayları değer öğretiminde, sınıf kuralları koyarken önemli görülen değerlerin merkeze alınmasını, değer öğretiminde ahlaki ikilemler içeren örnek olaylar anlatılmasını ve derslerde telkinlerde bulunulması görüşünü belirtmişlerdir.

Ada, Baysal ve Korucu, 2005 tarafından yapılan araştırmada elde edilen bulgular, öğretmenlerin sergilemiş oldukları değer algıları ve karakter yaklaşımları sınıf içinde öğrencilerin davranış değişikliği boyutunda önemli etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin sınıf içersinde göstermiş oldukları istenmeyen davranış boyutunda da öğretmenlerden almış oldukları değer ve karakter yaklaşımları sergilenmektedir. Bu araştırmada görülmüştür ki değerler ve ahlak yargı sistemleri sınıf içersinde her boyutta sınıf iklimini olumlu yönde etkileyen bir unsurdur.

Öğretmen adaylarının değer öğretiminde sözel etkinliklere ilişkin görüşleri tablo 5 de verilmiştir.

Tablo 5 Öğretmen Merkezli Etkinliklere İlişkin Görüşler

Öğretmen Merkezli Etkinliklere İlişkin Görüşler		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	\bar{x}	s
		N	%	N	%	N		
Değer öğretiminde öğrencilere örnek kişilerin hayatları, alışkanlık ve ilkeleri araştırma konusu olarak verilmelidir.	N	61	90	31	16	8	3,87	1,05
	%	29	42.9	14.8	7.6	3.8		
Değer öğretiminde medyadaki bazı olayları eleştirel bir yaklaşımla analiz ettirilmelidir.	N	57	89	46	11	3	3,90	,92
	%	27.1	42.4	21.9	5.2	1.4		
Değer öğretiminde dersle ilgili önemli bireylerin biyografileri hazırlatılarak tartışma yaptırılmalıdır.	N	47	86	49	17	7	3,72	1,02
	%	22.4	41	23.3	8.1	3.3		
Değer öğretiminde öğrencilere bazı değerleri merkeze alan roller oynattırılmalıdır.	N	58	103	32	9	4	3,98	,89
	%	27.6	49.6	15.2	4.3	1.9		
Değer öğretiminde örnek olaylar hazırlayarak öğrencilere analiz ettirilmelidir.	N	74	108	13	8	3	4,17	,83
	%	35.2	51.4	6.2	3.8	1.4		
Değer öğretiminde öğrencilerle birlikte değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro seyredilmelidir.	N	99	85	13	7	2	4,32	,82
	%	47.1	40.5	6.2	3.3	1		
Toplumda ve okulda öğrencilerin bazı değerleri gözlemleri istenmelidir.	N	83	99	15	3	6	4,21	,87
	%	39.5	47.1	7.1	1.4	2.9		
Bazı değerlere ilişkin kompozisyonlar yazdırılmalıdır.	N	48	113	24	11	10	3,86	,99
	%	22.9	53.8	11.4	5.2	4.8		
Öğrenciler bazı değerleri uygulayabilecekleri sosyal projelerde görevlendirilmelidir.	N	87	89	21	5	4	4,21	,87
	%	41.4	42.4	10	2.4	1.5		
Öğrencilerin kendi değerlerini açıklamaları için fırsatlar verilmelidir.	N	130	65	3	6	2	4,53	,76
	%	61.9	31	1.4	2.9	1		

Öğretmen merkezli etkinliklere ilişkin veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri etkinlik $\bar{x}=4.53$ ortalama ile öğrencilerin kendi değerlerini açıklamaları için fırsatlar verilmesidir. İkinci en çok tercih edilen etkinliğin ise $\bar{x}=4.32$ ortalama ile değer öğretiminde öğrencilerle birlikte değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro seyredilmesidir. Üçüncü en çok tercih edilen etkinlikler ise $\bar{x}= 4.21$ ortalama ile öğrencilerin bazı değerleri uygulayabilecekleri sosyal projelerde görevlendirilmesi ve toplumda ve okulda öğrencilerin bazı değerleri gözlemeleri istenmesi olduğu anlaşılmaktadır. Bu etkinlikleri $\bar{x}= 4.17$ ortalama ile, değer öğretiminde örnek olaylar hazırlayarak öğrencilere analiz ettirilmesi, $\bar{x}=3.98$ ortalama ile değer öğretiminde öğrencilere bazı değerleri merkeze alan roller oynattırılması, $\bar{x}= 3.90$ ortalama ile değer öğretiminde medyadaki bazı olayların eleştirel bir yaklaşımla analiz ettirilmesi, $\bar{x}= 3.87$ ortalama ile değer öğretiminde öğrencilere örnek kişilerin hayatlarının, alışkanlıklarının ve ilkelerinin araştırma konusu olarak verilmesi izlenmektedir. Değer öğretiminde öğretmen merkezli etkinlikler içerisinde en az tercih edilen etkinlik ise, $\bar{x}= 3.72$ ortalama ile değer öğretiminde dersle ilgili önemli bireylerin biyografilerinin hazırlanarak tartışma yaptırılmasıdır.

Yukarıda verilen verilerde, değerlerin içselleştirilmesinde en çok tercih edilen etkinlikler öğrencilerin kendi değerlerini açıklamaları için fırsatlar verilmesi, değer öğretiminde öğrencilerle birlikte değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro seyredilmesi, öğrencilerin bazı değerleri uygulayabilecekleri sosyal projelerde görevlendirilmesi, toplumda ve okulda öğrencilerin bazı değerleri gözlemeleri istenmesi, örnek olaylar hazırlayarak öğrencilere analiz ettirilmesi görüşündedir. Yine öğretmen adayları, değer öğretiminde öğrencilere bazı değerleri merkeze alan roller oynattırılması, medyadaki bazı olayların eleştirel bir yaklaşımla analiz ettirilmesi, öğrencilere örnek kişilerin hayatlarının, alışkanlıklarının ve ilkelerinin araştırma konusu olarak verilmesini tercih etmektedirler. Akbaş (2004) tarafından yapılan çalışmada da değer öğretiminde öğretmenlerin; hikâyeler anlatma, film, tiyatro vb materyalleri kullanma, biyografi, drama, tartışma vb yöntemleri kullandıkları belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarının Değer Öğretiminde Ailenin Rolüne İlişkin Görüşleri tablo 6 da verilmiştir.

Tablo 6 Değer Öğretiminde Ailenin Rolüne İlişkin Görüşler

Değer Öğretiminde Ailenin Rolüne İlişkin Görüşler		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	\bar{x}	S
Değer öğretiminde belirleyici olan ailedir.	N	68	75	36	26	1	3,89	1,02
	%	32.4	36.7	17.1	12.4	0.5		

Okulda verilen değerler ailede ve çevrede pekiştirilmemektedir.	N	14	38	36	79	39	3,44	1,19
	%	6.7	18.1	17.1	37.6	18.6		
Okul ve ailede verilen değerler çatışabilmektedir.	N	32	102	54	13	5	3,69	,89
	%	15.2	48.6	25.7	6.2	2.4		
Değer öğretiminde okul aile işbirliği kurulamamaktadır.	N	2	20	39	90	55	3,85	,96
	%	1	9.5	18.6	42.9	26.2		

Değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunluğu $\bar{x}=3.89$ ortalama ile değer öğretiminde belirleyici olan ailedir demektir. Toplum değerlerinin oluşmasında aile ön plandadır. Toplumun üyeleri, aile kurumunda değer yargılarına sahip olmaya başlar(Şen,2007). Değer öğretiminde okul aile işbirliğinin kurulamamaktadır ifadesine ise öğretmen adayları $\bar{x}=3.85$ ortalama “katılmıyorum” seviyesinde görüş bildirmişlerdir. Burada okul aile işbirliğinin kurulduğu konusunda görüşlerini belirtmişlerdir. Yine öğretmen adaylarının çoğunluğu, “okulda verilen değerler ailede ve çevrede çatışabilmektedir” ifadesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Puanları ortalaması $\bar{x}=3.69$ dur. $\bar{x}=3.44$ ortalama ile de okulda verilen değerlerin çevre ve aile tarafından pekiştirildiği görüşündedir. Öğretmen adayları okulda verilen değerlerin pekiştirilmediği ifadesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Genel olarak öğretmen adayları değer öğretiminde belirleyici unsurun aile olduğu ve okul ve ailede verilen değerlerin çatıştığı görüşündedir. Fakat, öğretmen adayları okulda verilen değerlerin ailede pekiştiği ve değer öğretiminde okul aile işbirliğinin olduğu görüşündedir.

Okulda öğretmenler ve aile bireyleri hangi değerleri öğretecekleri konusunda işbirliği yaparak çocuklara model olmalıdır (Cottom,1996). Değerler sonradan kazanılmaktadır. Bu nedenle aile, okul ve toplumun değer kazanımında önemli görevleri bulunmaktadır. Okul çağına kadar aile çocuklar için hangi değerlerin kazanılacağı konusunda temel kurumdur. Bu nedenle anne ve babalar özellikle davranışlarına özen göstermeleri gerekir. Çünkü çocuklar söylenenden daha çok büyüklerinin yaptıklarından daha çok etkilenirler. Çocuğa doğruluk değeri kazandırılmak isteniyorsa anne-baba bu konuda tutarlı davranış sergilemelidir (Kaymakcan,2008)

Öğretmen adaylarının okulda değerler konusuna ilişkin görüşleri tablo 7 de verilmiştir.

Tablo7 Okulda Değerler Konusuna İlişkin Görüşler

Okulda Değerler Konusuna İlişkin Görüşler		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	\bar{x}	S
Değer öğretiminde öğretmen yönetim işbirliği yoktur.	N	7	36	63	75	25	3,36	1,02
	%	3.3	17.1	30	35.7	11.9		
Okullarda değer çatışmaları olabilmektedir.	N	54	116	26	9	1	4,03	,78
	%	25.7	55.2	12.4	4.3	0.5		
Değer öğretimi okulların esas görevi olarak görülmemektedir.	N	3	23	40	97	43	3,75	,96
	%	1.4	11	19	46.2	20.5		
Değer öğretimi bir ders adı altında verilmediğinden etkili olamamaktadır.	N	12	27	41	78	48	3,60	1,15
	%	5.7	12.9	19.5	37.1	22.9		

Veriler incelendiğinde öğretmen adayları tarafından en yüksek oranda kabul edilen ifade “okullarda değer çatışmaları olabilmektedir” ifadesidir. Bu konuda öğretmen adaylarının puanları ortalaması $\bar{x} = 4.03$ ile “katılıyorum” seviyesindedir. İkinci en yüksek ortalama $\bar{x} = 3.75$ ile “değer öğretimi okulların esas görevi olarak görülmemektedir” ifadesine aittir. Bu konuda öğretmen adaylarının görüşleri “katılmıyorum” düzeyindedir. Öğretmen adaylarının “değer öğretimi bir ders adı altında verilmediğinden etkili olamamaktadır” konusunda puanları ortalaması ise $\bar{x} = 3.60$ ile katılmıyorum seviyesindedir. Okulda değerler konusunda en düşük ortalama ise öğretmen adayları tarafından “değer öğretiminde öğretmen yönetim işbirliği yoktur” ifadesidir. Bu konuda puan ortalaması ise, $\bar{x} = 3.39$ ile katılmıyorum seviyesindedir.

Öğretmen adayları okullarda değer çatışmalarının olduğu, değer öğretiminin okulların esası olarak görevi olarak görülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşleri tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8 Değer Öğretiminde Öğretmenin Rolüne İlişkin Görüşler

Değer Öğretimi Konusunda Görüşler		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	\bar{x}	S
Derslerimizin yapısı bilgi temellidir.	N	111	71	10	12	2	4,34	,89
	%	52.9	33.8	4.8	5.7	1		

Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim	N	23	84	42	44	13	3,29	1,11
	%	11	40	20	21	6.2		
Değer öğretimi bilgi kadar önemlidir.	N	110	76	12	7	1	4,39	,79
	%	52.4	36.2	5.7	3.3	0.5		
Öğretmenler değer öğretiminde örnek kişi olamamaktadırlar.	N	44	79	57	19	7	3,65	1,02
	%	21	37.6	27.1	9	3.3		
Değer öğretiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır	N	114	70	16	4	2	4,41	,80
	%	54.3	33.3	7.6	1.9	1		
Bireylerin değere verdikleri anlamlar farklı olduğundan sorunlar yaşanmaktadır.	N	68	102	28	6	2	4,11	,81
	%	32.4	48.6	13.3	2.9	1		
Medya, değer öğretiminde okulun ve öğretmenin etkisini azaltmaktadır.	N	88	70	32	9	7	4,08	1,03
	%	41.9	33.3	15.2	4.3	3.3		

Değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin tabloya baktığımızda öğretmen adayları tarafından en çok kabul edilen ifadenin “değer öğretiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu konuda puan ortalaması $\bar{x} = 4.41$ ve “tamamen katılıyorum” seviyesindedir. Öğretmen adayları tarafından en çok yüksek kabul edilen ifade ise “değer öğretimi bilgi kadar önemlidir” ifadesidir. Öğretmen adayları bu ifadeye $\bar{x} = 4.39$ ortalama ile “tamamen katılıyorum” seviyesinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu derslerimizin yapısının bilgi temelli olduğu görüşündedir. Bu konuda öğretmen adayları puanları ortalaması $\bar{x} = 4.34$ ve “tamamen katılıyorum” ve “katılıyorum” seviyesindedir. Öğretmen adaylarının çoğunluğunun “katılıyorum” seviyesinde ve $\bar{x} = 4.11$ ortalama ile katıldıkları ifade ise, “bireylerin değere verdikleri anlamlar farklı olduğundan sorunlar yaşanmaktadır” ifadesidir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu, medyanın değer öğretiminde okulun ve öğrenmenin etkisini azalttığı görüşündedir. Bu konudaki ortalama ise $\bar{x} = 4.08$ ve “tamamen katılıyorum” seviyesindedir. Öğretmenler değer öğretiminde örnek kişi olamamaktadırlar ifadesine öğretmen adayları puan ortalaması $\bar{x} = 3.65$ ile “katılıyorum” seviyesindedir. “Değer öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değilim” ifadesine öğretmen adayları $\bar{x} = 3.29$ ortalama puan ile “katılıyorum” demektedirler. Tokdemir, 2007 deki araştırmasında da tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkında gerekli teorik bilgilere sahip olmadıkları ancak değerler ve değer eğitimi hakkında olumlu bir tutum içinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Değer öğretiminde öğretmenin tutum ve davranışları çok önemlidir. Çünkü öğrenciyi en çok etkileyen şey, öğretmenin sınıfta ne söylediği değil, daha çok ne yaptığıdır (Saban, 2000).

Görüşlerin öğrenci cinsiyetlerine, bölümlerine göre değişip değişmediğini belirlemek için t-testi (bağımsız örneklem) yapılmıştır. Görüşlerin sınıflara göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Farklılaşmanın hangi sınıflar arasında olduğunu anlamak için Tukey HSD testi uygulanmıştır.

Öğrencilerin Değer Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri genel olarak ve değer öğretiminde kullanılan sözel etkinlikler, değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler, değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşler okullarda değer konusuna ilişkin görüşler, değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşlere göre cinsiyet açısından aşağıda verilmiştir. Bu puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını görmek için t-testi (bağımsız örneklem) uygulanmıştır.

Tablo 9 Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşlerinin Cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Mean	Std. Deviation
Değer öğretiminde kullanılan sözel etkinlikler	K	113	4,29	0,38
	E	93	4,17	0,56
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler	K	113	4,17	0,46
	E	93	3,96	0,56
Değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşler	K	113	3,69	0,58
	E	93	3,74	0,62
Okullarda değer konusuna ilişkin görüşler	K	113	3,75	0,60
	E	93	3,60	0,65
Değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşler	K	113	4,09	0,42
	E	93	3,96	0,46
GENEL ORTALAMA	K	113	4,08	0,28
	E	93	3,95	0,40

K: Kadın,E: Erkek

Tablo 10 Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşlerinin Cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

	T değeri	sd	Sig(2-yönlü)	Ortalama farkı
Genel ortalama	2,80	204	,006	-,1113
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler	3,01	204	,003	-,2157

Değer öğretiminde öğretmen rolüne ilişkin görüşler	2,123	204	,035	-,1309
--	-------	-----	------	--------

Genel ortalama, Öğretmen merkezli etkinlikler ve Değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşlere verilen cevaplarda öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri cinsiyetlerine göre farklılaşmıştır. Her üç durumda da kızların değer öğretimi hakkındaki düşünceleri, erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Öğrencilerin Değer Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Bölümlere Göre Dağılımı

Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri genel olarak ve değer öğretiminde kullanılan sözel etkinlikler, değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler, değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşler okullarda değer konusuna ilişkin görüşler, değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşlere göre bölüm açısından aşağıda verilmiştir. Bu puan ortalamalarının bölüme göre farklılaşıp farklılaşmadığını örmek için t testi (bağımsız örneklem) uygulanmıştır.

Tablo 11 Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşlerinin bölümlere göre karşılaştırılması

	BÖLÜM	n	Mean	Std. Deviation
Değer öğretiminde kullanılan sözel etkinlikler	S.Ö.	99	4,22	,38
	S.B.Ö	107	4,25	,56
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler	S.Ö.	99	4,02	,46
	S.B.Ö	107	4,12,	56
Değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşler	S.Ö.	99	3,62	,58
	S.B.Ö	107	3,81	,62
Okullarda değer konusuna ilişkin görüşler	S.Ö.	99	3,63	,60
	S.B.Ö	107	3,73	,65
Değer öğretiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşler	S.Ö.	99	3,98	,42
	S.B.Ö	107	4,09	,46
GENEL ORTALAMA	S.Ö.	99	3,97	,28
	S.B.Ö	107	4,06	,40

S.Ö: Sınıf Öğretmenliği S.B.Ö: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Tablo 12 Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşlerinin bölümlere göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

	T değeri	sd	Sig(2-yönlü)	Ortalama farkı
Değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşler	-2,95	204	,023	-4,5513

“Değer öğretiminde Ailenin rolüne ilişkin görüşler” sorularında öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri bölüme göre farklılaşmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin değer öğretiminde ailenin rolüne ilişkin görüşleri sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre daha yüksektir.

Öğrencilerin Değer Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Sınıflara Göre Dağılımı

Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri sınıflara göre değişip değişmediği incelenmiştir. Bunun için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Tablo 13 Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşlerinin sınıflara göre karşılaştırılması tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler (Grup içi)	3,320	3	1,107	4,266	,006
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler (Gruplar arası)	52,4	202	,259		
Değer öğretiminde kullanılan öğretmen merkezli etkinlikler (Genel ortalama)	55,73	205			

Öğrencilerin değer öğretimi hakkındaki görüşleri Öğretmen merkezli etkinliklere verilen cevaplarda sınıflara göre farklılaşmıştır. Farklılaşmanın hangi sınıflar arasında olduğunu anlamak için Tukey HSD testi uygulanmıştır.

Tablo 14

Bağımlı değişken (i)sınıf (j)sınıf	Mean difference	Std. Error.	Sig.
------------------------------------	-----------------	-------------	------

PUAN	1	2	,3228	105	,011
		3		057	,015

Tukey testine göre 1 sınıf ile 2 ve 3. Sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında birinci sınıf öğrenciler aleyhine bir fark görülmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Değerlerin oluşması ve yerleşmesi gelişimin erken dönemlerinde ailede kazanılmaya başlanır ve kişiliğin olduğu dönemlere kadar devam eder. Çocuklarda temel değerleri geliştirmek ilk önce anne ve babaların daha sonra eğitimcilerin görevidir. Çocukta yanlış gelişmiş bir değeri arzulan başka bir değerle değiştirmek, yeni bir değeri yerleştirmekten çok daha zordur (Bal, 2004).

Öğretmen adaylarının değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemek amacı ile gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler aşağıda belirtilmiştir.

Öğretmen adayları değer öğretiminde değer öğretiminde öğrencilere örnek olunması gerektiğini, değerleri teşvik eden güzel sözler seçilerek öğrencilerle paylaşılması gerektiğini, değer öğretiminde ders verici hikayeler anlatılması gerektiğini, öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmalarını sağlamak için sorular sorulması gerektiğini, değer öğretiminde değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro önerilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Değerlerin içselleştirilmesinde en çok tercih edilen etkinlikler öğrencilerin kendi değerlerini açıklamaları için fırsatlar verilmesi, değer öğretiminde öğrencilerle birlikte değer boyutu olan sinema filmi, tv filmi ve tiyatro seyredilmesi, öğrencilerin bazı değerleri uygulayabilecekleri sosyal projelerde görevlendirilmesi, toplumda ve okulda öğrencilerin bazı değerleri gözlemeleri istenmesi, örnek olaylar hazırlayarak öğrencilere analiz ettirilmesi görüşündedir.

Öğretmen adayları, değer öğretiminde öğrencilere bazı değerleri merkeze alan roller oynattırılması, medyadaki bazı olayların eleştirisel bir yaklaşımla analiz ettirilmesi, öğrencilere örnek kişilerin hayatlarının, alışkanlıklarının ve ilkelerinin araştırma konusu olarak verilmesini tercih etmektedirler.

Genel olarak öğretmen adayları değer öğretiminde belirleyici unsurun aile olduğunu ve okul ve ailede verilen değerlerin çatıştığı görüşündedir. Öğretmen adayları okullarda değer çatışmalarının olduğu, değer öğretiminin okulların esasi olarak görevi olarak görülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının çoğunluğu, değer eğitimi için en önemli şeyin değerleri yaşamak olduğunu, değer öğretiminin bilgi kadar önemli olduğunu, derslerimizin yapısının bilgi temelli olduğunu, bireylerin değere verdikleri anlamların farklı olduğunu ve sorunlar yaşandığını, medyanın değer öğretiminde okulun ve öğrenmenin etkisini azalttığını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, öğretmenlerin değer öğretiminde örnek kişi olmadıklarını ve değer eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Ülkemizde okulların değerler eğitiminin nasıl yapılması konusuna gelindiğinde literatürün oldukça zayıf olduğu görülmektedir. Dolayısıyla değerler eğitimi konusuyla öğretmenler dâhil olmak üzere eğitimin bütün paydaşlarının bir gayret içerisinde olması son derece önemlidir (Kaymakcan, 2008). Sınıftaki günlük yaşam kadar koridorlar, kafeterya gibi diğer okul ortamları da değerlerin yaşandığı mekânlar olabilir (Ekşi, 2003)

Değerler eğitiminde eğitim programlarının değerleri benimsetecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim programları değerlerin öğretilmesinde, farklı etkinlik düzenlemelerine gitmesi gerekir. Okulda verilen değerler ile ailede, medyada verilen değerlerin çatışmaması gerekir. Bunun için gerekli önlemler alınabilir.

Değer eğitimi sadece okullarda verilir ise öğrenciler evde ve okulda karşılaştıkları değerler arasında seçim yapmak zorunda kalacaklardır. Bu tür bir sorunla karşılaşmamak için, okul aile birliklerine büyük görev düşmektedir. Amaçları sadece okulun maddi ihtiyaçlarını gidermek olarak düşünülen ya da uygulamaları itibariyle öyle görünen okul-aile birliklerinde, okullarda öğrencilere kazandırılmak istenilen değerler velilere anlatılmalıdır. Hatta değer eğitimi sürecine seminerler, konferanslar gibi eğitsel faaliyetlerle ailelerin de katılmaları sağlanmalıdır (Yazıcı 2006).

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının değerler ve değer eğitimi konusunda eğitim almadıkları ve gerekli bilgilere sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu çerçevede genel olarak duyuşsal alan, özelde değerler ve eğitimi konusunda eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına değer eğitimi adı altında ders verilebilir. Geleceğin öğretmenlerine, değerlerin anlamından öğretimine kadar gerekli bilgi ve beceriler kazandırılabilir. Ayrıca, değerlerin öğrenciler tarafından içselleştirilmesi için öğrenciyi aktif olarak öğrenme sürecine katan etkinliklerin nasıl kullanılacağı öğretilmelidir.

Kaynakça

- Ada, S., Baysal, Z. N., ve Korucu, S.(2005) “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçi Olumsuz Davranışlara Gösterdikleri Tepkileri Karakter Eğitimi ve 2005 İlköğretim Programı Açısından Değerlendirilmesi. **Değerler Eğitimi Dergisi**.3 (10).s: 7-18
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Akbaba Altun, S. (2003). “Eğitim Yönetimi ve Değerler”. **Değerler Eğitimi Dergisi**. Cilt I, Sayı 1.s.: 7-17
- Bacanlı, H. (1999). **Duyuşsal Davranış Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

- Bal, U. G. (2004). "Çocuklar ve Değerler Eğitimi". **Çoluk Çocuk Dergisi**. 45. s.: 18-20.
- Cottom, C. (1996). "A Bold Experiment In Teaching Values". **Educational Leadership** . Vol.: 53-80.
- Cüceloğlu, D. (1999). **Anlamlı ve Coşkulu Bir Yaşam İçin Savaşçı**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çağlar, A. (2002) "Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi". **Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Doğanay, A. (2006). Değerler Eğitimi. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. (Editör: Cemil Öztürk). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Ekşi, H. (2003). "Temel İnsani Değerlerin Kazanılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları". **Değerler Eğitimi Dergisi**. Cilt I. Sayı 1.s.:79-96
- Ercan, (Evin) İ. (2001). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programlarında Ulusal ve Evrensel Değerler. **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Ergün, M. (1994). **Eğitim Sosyolojisine Giriş**. (Eğitim ve Toplum). Ankara: Ocak Yayınları.
- Özgülven, İ. E. (1994). **Psikolojik Testler**. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Karasar N. (2000). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara:
- Kaymakcan, R. (2008). Doç. Dr. Recep Kaymakcan İle Değerler Ve Eğitimi Üzerine, Röportaj. 24 Temmuz 2008. http://www.degirmendergi.com/haber_detay.asp?haberID=190 19.08.2008
- Kirschenbaum, H. (1995). **Enhance Values and Morality**. Boston: Allyn and Bacon
- Kluckhohn, C. (1951). Values and value orientations in the theory of action: An exploration in definition and classification. In T. Parsons, & E. Shils (Eds.). **Toward a general theory of action** (pp. 388-433). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kuşdil E. ve Kağıtçıbaşı. Ç. (2000). "Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Scwartz Değer Kuramı". **Türk Psikoloji Dergisi**. Cilt 15. Sayı 45. s.: 59-76
- Mcmillan, J. (2000) **Educational Research**. Fundamentals for the Consumer. Logman.
- Saban, A. (2000). **Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Şen, Ü. (2007). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma. **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Tokdemir, M.A. (2007). Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerler Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. **Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi**. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Tural, S. (1992). **Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler**. Ankara: Ecdad Yayınevi.
- Yazıcı, K.(2006). Değerler Eğitimine Genel Bir Bakış. **Türklük Dergisi**.